

Danijela Trškan

Didaktika zgodovine na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete (Prispevek k visokošolski didaktiki)

Uvod

V skladu z razvojem sodobne didaktike zgodovine in Zeleno knjigo o izobraževanju učiteljev zgodovine, ki predlaga, da je potrebno poskrbeti za takšno izobraževanje, da bodo bodoči učitelji dobro usposobljeni in predani poklicu; raziskovati izobraževanje za izboljšanje izobraževanja bodočih učiteljev ter uvesti vseživljenjske naloge pri začetnem izobraževanju učiteljev,¹ je bil v študijskem letu 2002/03 uveden tudi prenovljen predmet Didaktika zgodovine.²

Didaktika zgodovine je predmet v 4. letniku za študente pedagoške smeri zgodovine in je eden od najpomembnejših pedagoških predmetov, ki pripravljajo študente za poklic učitelja zgodovine v osnovnih in srednjih šolah v Sloveniji. Študentje imajo predmet v obsegu 120 ur, 60 ur predavanj in 60 ur vaj. Namen didaktike zgodovine je, da študentje spoznajo temeljne didaktično-metodične značilnosti pedagoškega dela in pouka zgodovine v osnovnih in srednjih šolah ter sodobne didaktike zgodovine, povezujejo teoretično znanje s praktičnim pedagoškim delom v osnovni in srednji šoli, se navajajo na spremljanje in raziskovanje pouka ter na permanentno izobraževanje in vsestransko pedagoško delo.

V nadaljevanju so predstavljeni cilji in kompetence, vsebina in izvajanje, ocenjevanje in študijsko gradivo ter evalvacija predmeta Didaktika zgodovine od študijskega leta 2002/03 do študijskega leta 2006/07.³

Predmetni cilji in kompetence

Pri predmetu Didaktika zgodovine študentje v celotnem študijskem letu:

- spoznavajo temeljne didaktično-metodične značilnosti pedagoškega dela in pouka zgodovine v osnovnih in srednjih šolah;
- spoznavajo didaktično-metodične značilnosti sodobne didaktike zgodovine;
- spoznavajo vzgojno-izobraževalne naloge in cilje sodobnega pouka zgodovine;
- spoznavajo didaktično-metodično zasnovanost učnih načrtov, učbenikov in priročnikov za pouk zgodovine;

¹ Zelena knjiga o izobraževanju učiteljev v Evropi. (2001). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, str. 18.

² Predmet Didaktika zgodovine je predstavljen na spletni strani: <http://www.ff.uni-lj.si/Zgodovin/DANIJELA/DIDAKTIKAZGODOVINE/default.htm>.

³ Namen, cilji, vsebina, obveznosti in študijsko gradivo za študijsko leto 2002/03 so že predstavljeni v: Trškan, Danijela (2003). Stanje in perspektive začetnega izobraževanja učiteljev zgodovine (Prispevek k visokošolski didaktiki). V: Zgodovinski časopis, let. 57, št. 1–2, str. 209–216. Študijski program 2005/06 je bil predstavljen v obliki posterja z naslovom Authentic course – History didactics na 30. letni konferenci ATEE (30th annual conference of Association for Teacher Education in Europe), 25. oktobra 2005 v Amsterdamu, v obliki dveh posterjev z naslovom Individual Consultations – a Different Approach to Work with Students; Course Portfolio as an Alternative Assessment of Student's Work pa na 9. spomladanski konferenci ATEE (Association for Teacher Education in Europe), 3. junija 2006 v Rigi.

- spoznavajo didaktično-metodične značilnosti zunanjih izpitov iz zgodovine;
 - povezujejo didaktično-metodično teoretično znanje s praktičnim pedagoškim delom v osnovni in srednji šoli;
 - se usposabljaajo za letno, tedensko in dnevno načrtovanje pouka zgodovine;
 - se usposabljaajo za uporabo aktivnih učnih oblik, metod in tehnik;
 - se usposabljaajo za sestavljanje, uporabo in ocenjevanje različnih tipov nalog;
 - se usposabljaajo za izvajanje različnih alternativnih oblik pouka in izvenšolskih dejavnosti;
 - spoznavajo učila in učne pripomočke za zgodovino ter se usposabljaajo za njihovo uporabo;
 - se usposabljaajo za uporabo sodobno opremljene zgodovinske učilnice;
 - se navajajo na kritično opazovanje in vrednotenje učnega procesa;
 - se navajajo na samoocenjevanje ter kolegialno ocenjevanje;
 - razvijajo zanimanje za pedagoško delo z mladimi;
 - se navajajo na vsestransko pedagoško delo v osnovnih in srednjih šolah;
 - razvijajo zanimanje za nadaljnje spremljanje in raziskovanje pouka zgodovine v osnovnih in srednjih šolah;
 - razvijajo odgovornost za permanentno izobraževanje.
- Študentje na koncu študijskega leta pridobijo naslednje kompetence:*
- poznajo učne cilje sodobnega pouka zgodovine ter didaktično-metodično zasnovanost učnih načrtov, učbenikov in priročnikov za pouk zgodovine ter zunanjih izpitov iz zgodovine;
 - so usposobljeni za letno in dnevno načrtovanje, organiziranje, izvajanje in ocenjevanje rednega pouka in izvenšolskih dejavnosti s poudarkom na aktivni vlogi učencev;
 - uporabljajo informacijsko-komunikacijsko tehnologijo;
 - so usposobljeni za opazovanje, spremljanje, vrednotenje in samoocenjevanje učnega procesa;
 - kažejo zadovoljstvo, odgovornost in pozitiven odnos do pedagoškega dela.

Vsebina in izvajanje predmeta

Predmet je razdeljen na teoretični del (predavanja) in praktični del (vaje).

Namen predavanj je, da študentje spoznajo didaktično-metodične značilnosti pouka zgodovine, didaktično-metodično zasnovane učne priprave, načine preverjanja in ocenjevanja znanja ter permanentno izobraževanje učiteljev. Teoretična izhodišča pripravljajo študente za praktične vaje in jih tudi spodbujajo k nadaljnjemu preučevanju didaktike zgodovine.

1. Teoretični del predmeta (predavanja) je razdeljen v osem sklopov.

Prvi sklop je uvod v didaktiko zgodovine in vključuje predstavitev študijskega programa, obveznosti študentov in literaturo za didaktiko zgodovine ter vidike in naloge pouka zgodovine.

Drugi sklop obravnava učno pripravo in vključuje naslednje teme:

- Didaktično-metodična zasnova učne priprave.
- Vrste in oblikovanje učnih ciljev.
- Didaktična redukcija vsebine in didaktična načela pri pouku zgodovine.
- Učne oblike.
- Motivacijske tehnike.
- Učne metode (metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne in besedne demonstracije, metoda reševanja problemov, metoda grafičnih izdelkov, metoda izkustvenega učenja, metoda dela z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, metoda dela s slikovnimi viri, metoda dela s pisnimi viri).
- Izdelovanje in uporaba tabelske (folijske) slike oz. zapisa učne snovi.
- Vrsta, izbor in uporaba učil ter učnih pripomočkov.
- Letno in dnevno načrtovanje pouka zgodovine.

Tretji sklop obravnava alternativni pouk: projektni pouk, interdisciplinarni pouk, avtentični pouk ter dejavnosti na šoli in izven šole, s poudarkom na terenskem delu.

Četrti sklop predstavlja didaktično-metodične značilnosti pouka zgodovine in je razdeljen v naslednje teme:

- Zasnova, značilnosti in uporaba učnih načrtov za osnovne in srednje šole.
- Zasnova, značilnosti in uporaba učbenikov za osnovne in srednje šole.
- Značilnosti in uporaba priročnikov za učitelje ter izpitnih priročnikov za učence in učitelje.

Peti sklop vključuje preverjanje in ocenjevanje znanja pri pouku zgodovine in je razdeljen v naslednje teme:

- Značilnosti in načini preverjanja.
- Bloomova in Marzanova taksonomija pri sestavljanju nalog.
- Načini ocenjevanja in ocenjevalni kriteriji.
- Alternativno preverjanje in ocenjevanje.

Šesti sklop predstavlja učitelja zgodovine in je sestavljen iz naslednjih tem:

- Akcijsko raziskovanje učitelja.
- Pripravništvo in strokovni izpit.
- Permanentno izobraževanje učiteljev zgodovine.
- Razredništvo; pedagoška dokumentacija; pedagoška inšpekcija.
- Preprečevanje neprimerne vedenja.
- Diferenciacija in individualizacija: učenci s posebnimi potrebami in nadarjeni učenci.

Sedmi sklop obravnava aktualna vprašanja in se vsako lahko spreminja:

- Zunanji izpiti.
- Odnosi med učiteljem in učenci v 21. stoletju.
- Didaktika zgodovine v 21. stoletju: evropska dimenzija, multiperspektivnost, večkulturnost, državljanska vzgoja, lokalna zgodovina.

Osmi sklop pa je predstavitev osebne mape učencev, učiteljev in študentov.

Teoretični del vključuje tudi analize hospitacij in predstavitve seminarskih in skupinskih nalog ter priprave na praktično delo.

2. Praktični del predmeta (vaje) je sestavljen tako, da pripravlja študente – bodoče učitelje zgodovine tudi na sodelovalno reševanje problemov, reflektivno delo ter omogoča razvijanje procesnih in vseživljenjskih spretnosti v učnih situacijah.

Tako vaje vključujejo pisanje didaktičnega članka, skupinsko delo oz. nalogo, hospitacije učiteljev v osnovnih in srednjih šolah ter skupinske analize, hospitacije kolegov, izdelovanje učnih priprav, izpitne nastope v osnovni in srednji šoli, obvezno strnjeno pedagoško prakso v osnovni ali srednji šoli, ustni zagovor (vprašanja po Bloomovi taksonomiji) in ureditev osebne mape.

Študijske obveznosti so tudi diferencirane, saj lahko študentje glede na interese in potrebe podaljšajo pedagoško prakso, povečajo število hospitacij in nastopov ter izbirajo vrstni red opravljanja nekaterih obveznosti.

Za vse študijske obveznosti je značilno, da se izvajajo postopoma skozi celo študijsko leto. Za vse obveznosti so napisani posebni priročniki, ki so v pomoč študentom za pripravo, izvajanje in samoocenjevanje.⁴

Obveznosti so razporejene skozi celotno študijsko leto:

- predavanja (oktober–maj),
- skupinska naloga (november),

⁴ Vsi priročniki so objavljeni na spletni strani: <http://www.ff.uni-lj.si/Zgodovin/DANIJELA/DIDAKTIKAZGO-DOVINE/Prirocniki.htm>.

- štiri skupinske hospitacije (november–december),
- skupinske analize hospitacij (november–december),
- štirje zapisniki: dva za osnovno in dva za srednjo šolo (december),
- didaktični članek (januar),
- predpriprava, pisna učna priprava in nastop v osnovni ali srednji šoli (februar–maj),
- štiri individualne hospitacije študentov: dve na osnovni in dve na srednji šoli (februar–maj),
- pedagoška praksa na osnovni ali srednji šoli (januar–maj, september–december),
- dnevnik pedagoške prakse (14 dni po opravljeni praksi),
- štiri pisne vaje (oktober–maj),
- ustni zagovor (junij, september, november, januar, maj),
- osebna mapa in zaključevanje ocene (junij, september, december, februar, maj).

Tako npr. skupinska naloga, kjer študentje v naključnih skupinah izdelajo alternativne naloge (npr. na video-posnetke, spletne strani ipd.) ali načrtujejo avtentični pouk (npr. interdisciplinarni pouk, podjetnosti ali projektni pouk ipd.), navaja študente na timsko oz. sodelovalno učenje ter skupinsko odgovornost do rezultatov pedagoškega dela.

Seminarska naloga v obliki didaktičnega članka pa spodbuja študente k branju didaktične literature in sestavljanju krajših didaktičnih člankov ter predstavlja osnovno tudi za pisanje diplomske naloge in pedagoških poročil. Krajša javna predstavitev pa omogoča razvijanje govornih spretnosti in navaja študente na javne nastope ter odpravljanje treme pred javnimi izpitnimi učnimi nastopi v osnovni ali srednji šoli.⁵

Za izvajanje nekaterih obveznosti pa je potrebno individualno in diferencirano delo s študenti. Ker je izpitni učni nastop najbolj zahtevna in stresna obveznost, so bile uvedene tudi individualne konzultacije, ki potekajo najmanj 30 minut za vsakega študenta posebej en teden ali vsaj dva dneva pred javnim učnim nastopom v razredu. Namen konzultacij je predvsem pregled učne priprave in priprava učnega gradiva ter spodbujanje študentov. Ker individualne konzultacije potekajo v sproščenem ozračju, kjer je prisotno spodbujanje, pozitivno in optimistično mišljenje, izredno vplivajo tudi na osebnostno rast študentov, samozavest in večje zadovoljstvo pri izpitnih nastopih. Ravno individualne konzultacije od visokošolskega učitelja zahtevajo boljše poznavanje individualnih značilnosti študentov, prilagajanje njihovim potrebam in spodbujanje še posebej v primerih, ko študentje še niso dovolj motivirani za aktivno delo. Vloga visokošolskega učitelja je spremenjena, saj mora spremljati in spodbujati študente ter jim tudi konkretno z lastnimi izkušnjami pokazati boljše načine izvedbe pouka ter skrbeti, da se zavejejo, da se morajo za uspešno opravljeno praktično nalogo tudi čim bolj pripraviti. Študentje potrebujejo največ nasvetov in predlogov za metodično sestavo učnega nastopa in še posebej različne primere in nasvete za izvedbo določenih metod in oblik (zlasti za skupinsko delo, metodo dela z besedili, metodo dela s slikovnim gradivom, metodo razgovora, metodo grafičnih izdelkov in za uporabo tabelskega zapisa) ter za načrtovanje nalog in aktivnosti v skladu z Bloomovo ali Marzanovo taksonomijo ali načrtovanje praktičnih, ustvarjalnih in avtentičnih nalog, ki povečujejo motivacijo učencev. Individualne konzultacije so torej namenjene predvsem navajanju študentov na sistematično predpripravo na praktične nastope, saj omogočajo, da študentje spoznajo bistvo predpriprav, ki so nujno potrebne za uspešen učni nastop in učiteljevo pedagoško delo.⁶

⁵ Več v: Trškan, Danijela (2006). Avtentična seminarska naloga pri predmetu didaktika zgodovine – didaktični članek. V: *Zgodovina v šoli*, let. 15, št. 1–2, str. 43–49 in Trškan, Danijela (2004). Moč besed ali dejanj pri začetnem izobraževanju učiteljev zgodovine. V: *Konstruktivizem v šoli in izobraževanje učiteljev*. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete, str. 559–560.

⁶ Tudi v: Trškan, Danijela. (2003). Prednosti individualnih konzultacij – drugačen način dela s študenti (Prispevek k visokoškolski didaktiki). V: *Zgodovinski časopis*, let. 56. 2002, št. 3–4, str. 479–482; Trškan, Danijela (2004). Moč

Najpomembnejši del praktičnega dela (vaj) v dodiplomskem izobraževanju pa je pedagoška praksa študentov.⁷ Glavni namen pedagoške prakse je, da se študentje pripravijo na začetno samostojno opravljanje učiteljskega poklica. Pedagoška praksa omogoča posameznemu študentu hospitiranje izkušenega učitelja v osnovni ali srednji šoli, izvajanje nastopov, seznanjanje z učnim načrtom in učili za zgodovino, učenje uporabe učnih pripomočkov, seznanjanje s pedagoško dokumentacijo ter udeležbo pri dodatnih dejavnostih itd.

Od študijskega leta 2002/03 do 2004/05 je potekala obvezna dvotedenska pedagoška praksa, od študijskega leta 2005/06 naprej pa obvezna tritedenska pedagoška praksa.

Pri dvotedenski pedagoški praksi so študentje morali opraviti vsaj šest hospitacij oz. spremljati potek pouka pri učitelju (vsaj tri različne učne vsebine), opraviti vsaj osem samostojnih nastopov, od katerih pa so morali biti vsebinsko različni vsaj štirje nastopi. V primeru ponovitve učne vsebine so morali študentje spremeniti učne oblike in metode dela. Študentje so morali biti na šoli prisotni vsaj šest dodatnih ur (npr. pri krožku, dodatnemu pouku, krajši ekskurziji, sestanku, konferenci, konzultaciji z učiteljem ipd. oz. vsaj dve različni dejavnosti). Študentje so lahko v skladu svojimi interesi in v dogovoru z učitelji število nastopov ali hospitacij povečali. Vloga učiteljev – mentorjev, ki so sodelovali pri pedagoški praksi študentov, je bila predvsem dati študentom vzor za poučevanje, organiziranje in vodenje pouka, omogočiti spoznavanje učiteljevih nalog in odgovornosti, omogočiti priložnosti za samostojno poučevanje, sporočati povratne informacije in spodbujati refleksijo.

Pri tritedenski pedagoški praksi pa morajo biti študentje na šoli vsaj 10 delovnih dni, 5 dni pa se pripravljajo na šolsko delo in izdelujejo pedagoški dnevnik. Študentje lahko opravljajo pedagoško prakso na osnovni šoli ali na srednji šoli. Študentje morajo opraviti najmanj osem ur hospitacij učitelja (in ne več kot 16 ur) in najmanj deset ur samostojnih nastopov (in ne več kot 12 ur) ter vsaj 12 dodatnih ur dela na šoli. Če študentje izberejo obe stopnji, potem se obveznosti razpolovijo. Učitelji – mentorji imajo več odgovornosti in obveznosti, saj morajo sistematično organizirati prakso, komunicirati in sodelovati s študentom, sprotno ovrednotiti in ocenjevati študentovo delo ter spodbujati samoocenjevanje in refleksijo pri študentih.

S pedagoško prakso se študentje navajajo na časovno in vsebinsko načrtovanje pedagoškega dela ter na odgovornost za sprejete odločitve in načrte. Anketni odgovori v dnevnikih pedagoške prakse študentov⁸ in tudi pri osebnih mapah⁹ so pokazali, da je pedagoška praksa nujno potrebna in ena od najbolj zaželenih obveznosti, ker pomeni veliko motivacijo in spodbudo za prihodnje pedagoško delo študentov.

Predmet omogoča, da se študentje lahko udeležijo tudi dodatnih dejavnosti kot npr. učenje uporabe Microsoft Word-a, Microsoft PowerPoint-a ali Pinnacle Studia oz. montiranje video-posnetkov, obisk muzejev in pedagoških inštitucij v Ljubljani. Študentje lahko izberejo tudi diplomsko nalogo s področja didaktike zgodovine, kjer poglobijo teoretično znanje o didaktično-metodičnih elementih pouka zgodovine v osnovnih ali srednjih šolah.

Številni vzorčni primeri študentskih pisnih izdelkov (npr. učne priprave, didaktični članki, naloge na zgodovinske filme, zapisi učne snovi ...) pa so objavljeni vsako leto v interni

besed ali dejanj pri začetnem izobraževanju učiteljev zgodovine. V: *Konstruktivizem v šoli in izobraževanje učiteljev*. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete, str. 560–562 in Trškan, Danijela (2004). *Primer alternativnega ocenjevanja nastopov študentov*. V: *Preverjanje in ocenjevanje*, let. 1, št. 4, str. 57–64.

⁷ Pedagoška praksa je predstavljena v: Trškan, Danijela. (2005). *Obvezna pedagoška praksa za študente 4. letnika zgodovine pedagoške smeri: prispevek k visokošolski didaktiki*. V: *Zgodovinski časopis*, let. 59, št. 1/2, str. 193–202.

⁸ Več v: Trškan, Danijela. (2005). *Obvezna pedagoška praksa za študente 4. letnika zgodovine pedagoške smeri: prispevek k visokošolski didaktiki*. V: *Zgodovinski časopis*, let. 59, št. 1/2, str. 193–202.

⁹ Več v: Trškan, Danijela (2007). *Osebna mapa študentov zgodovine 4. letnika pedagoške smeri na Filozofski fakulteti*. V: *Preverjanje in ocenjevanje*, let. 3, št. 2/3, str. 53–62.

publikaciji Prispevki k didaktiki zgodovine, ki je tudi objavljena na spletni strani: <http://www.ff.uni-lj.si/Zgodovin/DANIJELA/DIDAKTIKAZGODOVINE/Prispevki.htm> in od leta 2007 tudi v elektronski učilnici za Didaktiko zgodovine.¹⁰

Alternativno ocenjevanje študentov

Značilnost alternativnega ocenjevanja pri predmetu Didaktika zgodovine je, da so vse ocenjene obveznosti povezane z delom bodočega učitelja zgodovine in ocenjene po alternativnem načinu. Od študijskega leta 2002/03 do 2004/05 so bile ocenjene naslednje obveznosti: didaktični članek – 10 %, štiri hospitacijski zapisniki – 5 %, pisna učna priprava in nastop v osnovni šoli – 20 %, pisna učna priprava in nastop v srednji šoli – 20 %, dvotedenska pedagoška praksa oz. dnevnik pedagoške prakse – 20 %, osebna mapa – 5 % in ustni zagovor – 20 %. Od študijskega leta 2005/06 naprej pa: didaktični članek – 10 %, štiri hospitacijski zapisniki – 5 %, pisna učna priprava in nastop v osnovni šoli ali srednji šoli – 25 %, tritedenska pedagoška praksa oz. dnevnik pedagoške prakse – 35 %, osebna mapa – 5 % in ustni zagovor – 20 %. Končna ocena se določi s seštevkom točk oz. procentov pri posameznih oblikah ocenjevanja: odlično (10): 95–100 točk oz. 95–100 %; prav dobro (9): 85–94 točk oz. 85–94 %; prav dobro (8): 75–84 točk oz. 75–84 %; dobro (7): 65–74 točk oz. 65–74 %; zadostno (6): 55–64 točk oz. 55–64 %. Ocenjevanje vključuje ocenjevanje visokošolskega učitelja, kolegialno ocenjevanje in samoocenjevanje.

Alternativni način ocenjevanja je s pomočjo rubrik oz. preglednic, ki vključujejo kriterije, stopnje kriterijev in opise posameznih stopenj kriterijev. Kriteriji predstavljajo področje ocenjevanja. Dodatno pa ocenjevalni obrazec vključuje še opisen komentar ocenjevalke – visokošolske učiteljice. Najpogosteje vsebuje napotke za odpravljanje težav, ki jih imajo študentje pri obveznostih. Pri didaktiki zgodovine študentje pedagoške smeri 4. letnika prejmejo tudi zaključni ocenjevalni obrazec, ki vključuje končno oceno in zaključni komentar ter seznam vseh obveznosti in dodatnih dejavnosti, ki so jih imeli pri predmetu.

Alternativno ocenjevanje, samoocenjevanje ali kolegialno ocenjevanje so odlična povratna informacija za študente, da se lahko izpopolnjujejo in lažje dosežejo dobre rezultate. Alternativno ocenjevanje vpliva tudi na ravnanje in razmišljanje študentov ter povečuje samozavest v njihove lastne sposobnosti.

Ker so različne študijske obveznosti razporejene skozi celotno študijsko leto in ker so študentje že vnaprej seznanjeni s kriteriji pri vseh obveznostih, lahko alternativno ocenjevanje spodbuja študente k sprotnemu sodelovanju, delu in učenju ter boljšim rezultatom.

Alternativno ocenjevanje je pomembno, saj vključuje primerjavo napredka študenta le z določenimi kriteriji in stopnjami. Napredek študenta se ne primerja z ostalimi študenti. Pri alternativnem ocenjevanju je pomoč visokošolskega učitelja potrebna, da študentje lahko dosežejo postavljene kriterije. Ravno tako visokošolski učitelj spremlja napredek svojih študentov in skrbi, da uspešno opravijo vse obveznosti.

Posebnost praktičnih vaj je tudi osebna mapa, kjer študentje vložijo zapisnike, učne priprave, dnevnik pedagoške prakse in didaktični članek ter izpolnijo različne ocenjevalne obrazce (samoocenjevalne, kolegialne in opisne).

Osebna mapa vsebuje šest tematskih sklopov. V prvem delu so predstavljene uvodne informacije, kjer študentje navedejo študijsko smer, predstavijo svojega najboljšega učitelja, opišejo svojo najboljšo izkušnjo pri učenju in poučevanju ter navedejo, kakšna so njihova pričakovanja pri predmetu Didaktika zgodovine. Drugi del sestavljajo samoocenjevalni obrazci

¹⁰ Elektronska učilnica je na: <http://e-ucenje.ff.uni-lj.si/>, Oddelek za zgodovino.

ZAKLJUČNI OCENJEVALNI OBRAZEC 2006/07**DIDAKTIKA ZGODOVINE****ZAKLJUČNO OCENJEVANJE**

IME IN PRIIMEK ŠTUDENTA/-KE:

ODLIČNO 10: 95–100 % (95–100 točk) PRAV DOBRO 9: 85–94 % (85–94 točk) PRAV DOBRO 8: 75–84 % (75–84 točk) DOBRO 7: 65–74 % (65–74 točk) ZADOSTNO 6: 55–64 % (55–64 točk)	Končna ocena: Datum:
Število točk:	

OCENJENE OBVEZNOSTI	Možno število točk	Doseženo število točk
zapisniki hospitacij	5	
didaktični članek	10	
predpriprava, učna priprava in nastop	25	
dnevnik pedagoške prakse	35	
ustni zagovor	20	
osebna mapa	5	

NEOCENJENE OBVEZNOSTI	Opravljeno	Opravičeno neopravljeno
skupinska naloga		
štiri skupinske hospitacije		
skupinske analize hospitacij		
štiri individualne hospitacije študentov		
štiri pisne vaje		

IZPOPOLNJEVANJE	% prisotnost	Neprisotnost
predavanja		
računalniško usposabljanje		
dodatne pedagoške dejavnosti		

Zaključni komentar:

Ocennevalka:

za študijske obveznosti. Tretji del sestavljajo kolegialni obrazci, kjer študentje ocenijo predstavitve seminarskih nalog in učne nastope svojih vrstnikov. Četrty del sestavljajo ocenjevalni obrazci za obveznosti, ki jih izpolni visokošolska učiteljica. Peti del vključuje izdelke študentov. Študentje priložijo vse ocenjene izdelke, lahko pa tudi vključijo dodatne zapise, ponovitvene vaje iz predavanj, osebne zapise itd. Šesti del se zaključuje z akcijskim načrtom, kjer študentje načrtujejo izpopolnjevanje, branje literature in člankov ter navedejo najpomembnejša spoznanja in koristne ideje, ki so jih pridobili pri predmetu. Na koncu napišejo zaključno ugotovitev in glavni načrt za prihodnje izpopolnjevanje ter podajo izjavo o avtorstvu osebne mape.¹¹

Pomemben del šestega dela v osebni mapi je ovrednotenje predmeta, kjer študentje navedejo, katera njihova pričakovanja so se uresničila in katera ne. Ravno tako lahko podajo predloge za izboljšanje praktičnih vaj. Ta del vpliva na vsakoletno dopolnitev načinov dela oz. na vsebinsko-metodične spremembe programa (časovno načrtovanje, prilagajanje študentom, aktualne vsebine ...) pri predmetu Didaktika zgodovine. Glavne ugotovitve so, da morajo biti obveznosti zelo različne, da lahko zadovoljijo vse študente. Ker pa so študentje izrazili željo, da bi imeli več praktičnega dela in daljšo pedagoško prakso, je bila v študijskem letu 2005/06 uvedena tritedenska pedagoška praksa (v šolah, muzejih in domovih Centra šolskih in obšolskih dejavnosti). S pomočjo predlogov študentov je vsako leto dopolnjen tudi celoten vsebinsko-organizacijski program predmeta.¹²

Študijsko gradivo

Glavna študijska gradiva, ki so bila napisana in sestavljena za izvajanje predmeta Didaktika zgodovine in opravljanje študijskih obveznosti, so naslednja:

- Trškan, Danijela (2002). Učiteljeva priprava na pouk zgodovine. Metodični priročnik za študente zgodovine pedagoške smeri in učitelje – začetnike. Didaktika zgodovine. Filozofska fakulteta: Oddelek za zgodovino.
- Trškan, Danijela (2002). Izbrana literatura 1. Priročnik za študente zgodovine pedagoške smeri in učitelje – začetnike. Didaktika zgodovine. Filozofska fakulteta: Oddelek za zgodovino. Izbrana literatura 1 vključuje izbrane didaktične članke v slovenskem jeziku.
- Trškan, Danijela (2002). Izbrana literatura 2. Priročnik za študente zgodovine pedagoške smeri in učitelje – začetnike. Didaktika zgodovine. Filozofska fakulteta: Oddelek za zgodovino. Izbrana literatura 2 vključuje izbrane didaktične članke v angleškem jeziku.
- Trškan, Danijela (2005). Didaktika zgodovine. Gradivo za predavanja in vaje. Filozofska fakulteta: Oddelek za zgodovino.

¹¹ Osebna mapa študentov je bila predstavljena na 30. letni konferenci ATEE (30th annual conference of Association for Teacher Education in Europe), 23. oktobra 2005 v Amsterdamu in v okviru prispevka z naslovom Začetno izobraževanje učiteljev zgodovine na 9. spomladanski konferenci ATEE (Association for Teacher Education in Europe), 3. junija 2006 v Rigi. Več v: Trškan, Danijela (2007). Osebna mapa študentov zgodovine 4. letnika pedagoške smeri na Filozofski fakulteti. V: Preverjanje in ocenjevanje, let. 3, št. 2/3, str. 53–62 in Trškan, Danijela (2004). Moč besed ali dejanj pri začetnem izobraževanju učiteljev zgodovine. V: Konstruktivizem v šoli in izobraževanje učiteljev. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete, str. 563–564.

¹² Vsebina predmeta je predstavljena v internih publikacijah za vsako študijsko leto posebej: Trškan, Danijela (2002). Študijski program didaktike zgodovine 2002/03. Filozofska fakulteta: Oddelek za zgodovino; Trškan, Danijela (2003). Študijski program didaktike zgodovine 2003/04. Filozofska fakulteta: Oddelek za zgodovino; Trškan, Danijela (2004). Študijski program didaktike zgodovine 2004/05. Filozofska fakulteta: Oddelek za zgodovino; Trškan, Danijela (2005). Študijski program didaktike zgodovine 2005/06. Filozofska fakulteta: Oddelek za zgodovino; Trškan, Danijela (2006). Študijski program didaktike zgodovine 2006/07. Filozofska fakulteta: Oddelek za zgodovino. Študijski programi so objavljeni tudi na spletni strani: <http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/Zgodovin/DANIJELA/DIDAKTIKAZ-GODOVINE/Studijski%20programi.htm>.

- Na spletni strani predmeta: <http://www.ff.uni-lj.si/Zgodovin/DANIJELA/DIDAKTIKAZGODOVINE/default.htm> pa so na voljo študijski programi, informacije o skriptah, priročniki za obveznosti (Dnevnik pedagoške prakse; Hospitacije in hospitacijski zapisniki; Didaktični članek; Izzpitni učni nastopi; Osebna mapa; Ustni zagovor; Didaktično gradivo na oddelku za zgodovino; Preučevanje didaktike zgodovine 1; Preučevanje didaktike zgodovine 2; Didaktika zgodovine v angleškem jeziku ...), obrazci, revija Prispjevki k didaktiki zgodovine, video posnetki, fotografije, informacije v angleškem in francoskem jeziku o didaktiki zgodovine, informacije o seminarjih za učitelje, informacije o šoli v naravi in različne spletne povezave. Vsako leto študentje prejmejo elektronski priročnik, ki vključuje tudi gradivo iz spletne strani.

Zaključek

Didaktika zgodovine se povezuje z vsebinami strokovno zgodovinskih predmetov na oddelku zgodovine upoštevajoč didaktično redukcijo za pouk zgodovine in s skupino pedagoško-psiholoških predmetov (psihologija za učitelje, pedagogika, didaktika, andragogika) ter s predmetnimi didaktikami pouka na Filozofski fakulteti.

Predmet je sestavljen tako, da pripravlja bodoče učitelje zgodovine tudi na akcijsko raziskovanje, reflektivno delo in osebno izobraževanje (dodiplomski in podiplomski študij), na sodelovalno reševanje problemov pri poučevanju oz. učenju zgodovine. Predmet omogoča tudi več individualnega dela oz. diferenciranega dela in pomoč študentom, saj je glavni namen prenovljenega predmeta tudi nova vloga visokošolskega učitelja, ki mora skrbeti za napredek in rezultate svojih študentov, saj le-ti lahko že pred, v več primerih pa takoj po diplomi začnejo že samostojno opravljati delo učitelja zgodovine.

Glavne spremembe pri študijskem programu oz. predmetu Didaktika zgodovine na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete so bile od študijskega leta 2002/03 naslednje: obvezna pedagoška praksa, predpriprave na izpitne učne nastope oz. individualne konzultacije; seminarska naloga v obliki članka, alternativno ocenjevanje, samoocenjevanje in kolegialno ocenjevanje, vodenje in izdelava osebne mape, ocenjene in neocenjene obveznosti, dodatne dejavnosti, sodelovanje s številnimi ljubljanskimi osnovnimi in srednjimi šolami ter učitelji pri izvajanju izpitnih nastopov in hospitacij ter sodelovanje z osnovnimi in srednjimi šolami in učitelji v Sloveniji pri izvajanju pedagoške prakse; spodbujanje študentov k pisanju diplomskih nalog in podiplomskemu študiju; vključevanje izkušenih učiteljev pri začetnem izobraževanju (javne predstavitve za študente v okviru hospitacij in predavanj); zbiranje učil (učbenikov, delovnih zvezkov in zbirk virov) na oddelku, publiciranje in objavljanje študentskega gradiva na spletu ter ureditev kabineta v informacijsko-didaktični center.

Praktični del (vaje) pri predmetu Didaktika zgodovine pa se ne more izvajati brez učiteljev v osnovnih in srednjih šolah, zato je posebna zahvala namenjena vsem učiteljem zgodovine v Sloveniji, ki sodelujejo pri praktičnih vajah (hospitacijah, nastopih študentov ali pedagoški praksi).

Predstavljen primer predmeta Didaktika zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani prikazuje le en primer možnega začetnega izobraževanja študentov za poklic učitelja že v času dodiplomskega študija. Napake študentov se bistveno hitreje oprostijo kot napake diplomantov, zato ima dodiplomsko začetno izobraževanje bodočih učiteljev zgodovine še toliko bolj pomembno vlogo. Z ustreznim študijskim programom in ustreznimi nalogami oz. študijskimi obveznostmi se lahko veliko študentov navduši in usposobi za učinkovito in kompleksno pedagoško delo že v času dodiplomskega študija.